

Anonüümseks muudetud versioon

Tõlge

C-799/19 - 1

Kohtuasi C-799/19

Eelotsusetaotlus

Saabumise kuupäev:

30. oktoober 2019

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Okresný súd Košice I (Košice I piirkondlik kohus, Slovakkia)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

5. august 2019

Hagejad:

NI

OJ

PK

Kostja:

Sociálna poisťovňa (sotsiaalkindlustusamet)

KOHTUMÄÄRUS

Okresný súd Košice I (Košice I piirkondlik kohus) [...] [kohtuniku nimi], kohtuasjas järgmiste **poolte** vahel: hagejad 1.) **NI**, [...] [sünniaeg ja elukoht] Hniezdne, 2.) **OJ**, [...] [sünniaeg ja elukoht] Hniezdne, ja 3.) alaealine **PK**, [...] [sünniaeg ja elukoht] Hniezdne, [...] *versus* **vastustaja: Sociálna poisťovňa** (sotsiaalkindlustusamet), asukoht Bratislava, [...] Košice harukontor, [...] [harukontori aadress], **49 790,85 euro ja intresside tasumise nõudes**

määrab:

I. Peatada kohtuasjas menetlus tsiviilkohtumenetluse seadustiku (Civilný sporový poriadok) § 162 lõike 1 punkti c alusel.

ET

II. Esitada Euroopa Liidu Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

- 1. Kas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2008. aasta direktiivi 2008/94/EÜ töötajate kaitse kohta töandja maksejõuetuse korral artiklit 3 tuleb tõlgendada nii, et mõiste „töötajate töölepingutest tulenevad rahuldamata nõuded“ hõlmab ka mittevaralist kahju, mis on tekkinud töötaja tööõnnetuses hukkamise tagajärjel?**
- 2. Kas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2008. aasta direktiivi 2008/94/EÜ töötajate kaitse kohta töandja maksejõuetuse korral artiklit 2 tuleb tõlgendada nii, et kui töandja suhtes on alustatud täitemenetlust seoses kohtus rahuldatud nõudega saada hüvitist mittevaralise kahju eest, mis tekkis töötaja surma tõttu tööõnnetuse tagajärjel, aga kui osutub, et nõuet ei ole võimalik täitemenluses sisse nõuda, sest töandjal puudub igasugune vara, siis tuleb seda töandjat käsitada maksejõuetuna?**

Põhistus

16. oktoobril 2003 toimunud tööõnnetuses, mille eest vastutas töandja, hukkus RL, [...], [sünniaeg], kel oli töösuhe [lk 2] töandjaga KF, [...] [sünniaeg], kelle elukoht on [...] [elukoha aadress], Košice (edaspidi „töädja“).
- NI (edaspidi „esimene hageja“) oli RLi surma hetkel tema abikaasa; OJ (edaspidi „teine hageja“) ja alaealine PK (edaspidi „kolmas hageja“) on hukkunud RLi tütreid.
- Hagejad esitasid 21. aprillil 2004 Okresný súd Košice II-le (Košice II piirkondlik kohus) nõude mõista välja hüvitis RLi surmaga lõppenud õnnetusega põhjustatud kahju eest, nõudes kindlasummalise hüvitise 16 596,95 eurot väljamõistmist iga hageja kasuks ja mittevaralise kahju hüvitise väljamõistmist summas 16 596,95 eurot iga hageja kasuks.
- Kohus määras, et varalise ja mittevaralise kahju nõudeid menetletakse eraldi menetlustes (nõuete lahutamine).
- Okresný súd Košice II-le (Košice II piirkondlik kohus) 14. juuni 2016. aasta kohtuotsusega [...] [kohtuasja number kohturegistris] mõisteti töandjalt hagejate kasuks välja varalise kahju hüvitis kogusummas 49 790,85 eurot (3 x 16 596,95 eurot). 16. septembril 2016 tasus selle hüvitise vabatahtlikul alusel sotsiaalkindlustusamet, kelle juures kostjast töandjal oli kohustuslik vastutuskindlustus, mis kattis tööõnnetusi.
- Okresný súd Košice II (Košice II piirkondlik kohus) 29. mai 2012. aasta kohtuotsuses [...] [kohtuasja number kohturegistris], mis tehti seoses Krajský súd Košice [...] (Košice maakonnakohus) [kohtuasja number kohturegistris]

15. augusti 2013. aasta otsusega, mõisteti kostjast tööandjalt hagejate kasuks välja hüvitis mittevaralise kahju eest koondsummas 49 790,85 eurot (3 x 16 596,95 eurot). Sociálna poist'ovňa (sotsiaalkindlustusamet) keeldus siiski tasumast lõpliku kohtuotsusega mittevaralise kahju eest välja mõistetud hüvitist kostjast tööandja nimel, põhjendades oma keeldumist sellega, et tööõnnetuse eest makstav hüvitis ei hõlma hüvitist mittevaralise kahju eest.

- 7 Täitemenetlus, mis viidi läbi tööandjalt väljamõistetud mittevaralise kahju sissenõudmiseks [kohtutäituri nimi ja toimiku number], ei andnud tulemusi ega päädinud isegi mitte nõutud summa osalise tasumisega, sest nõue osutus lootusetuks tööandja maksejõuetuse tõttu.
- 8 Kuivõrd Sociálna poist'ovňa (sotsiaalkindlustusamet) keeldus mittevaralist kahju hüvitamast ja tööandjalt ei õnnestunud vastavat summat sisse nõuda, siis esitasid hagejad Okresný súd Košice II-le (Košice II piirkondlik kohus) hagi sotsiaalkindlustusameti (edaspidi „kostja“) peale, nõudes, et tööandja asemel mõistetak temalt kui kohustusliku tööõnnetuskindlustuse pakkujalt välja jõustunud kohtuotsusega välja mõistetud mittevaralise kahju hüvitis koondsummas 49 790,85 eurot.
- 9 Samal ajal esitasid hagejad tsiviilkohtumenetluse seadustiku (Civilný sporový poriadok, edaspidi ka „CSP“) § 162 lõike 1 punkti c alusel taotluse kohtuasjas menetlus peatada ja esitada Euroopa Liidu Kohtule eelotsusetaotlus, et viimane tõlgendaks Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2008. aasta direktiivi 2008/94/EÜ töötajate kaitse kohta tööandja maksejõuetuse korral sätteid, mis on hagejate nõude üle otsustamise seisukohast asjakohased [lk 3].

II

Liidu õigus ja liikmesriigi õigus

- 10 Eelotsusetaotluse esitanud kohus tugines eelotsuse küsimusi sõnastades ennekõike Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2008. aasta direktiivi 2008/94/EÜ töötajate kaitse kohta tööandja maksejõuetuse korral (edaspidi „direktiiv 2008/94/EÜ“) põhjendusele 4, artikli 1 lõikele 1, artikli 2 lõikele 1, artiklile 3 ja artiklitele 8 ning 16 ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklile 20.
- 11 Direktiivi 2008/94/EÜ põhjenduse 4 järgi tuleks kõnealuste töötajate õiglase kaitse tagamiseks maksejõuetuse seisund määratleda liikmesriikide seadusandluse suundumuste valguses ja see mõiste peaks hõlmama ka muid maksejõuetusmenetlusi peale likvideerimise. Seoses sellega peaksid liikmesriigid garantiasutuse vastutuse kindlaksmääramiseks saama sätestada, et kui maksejõuetusest tuleneb mitu maksejõuetusmenetlust, käsitletakse seda üheainsa maksejõuetusmenetlusena.
- 12 Direktiivi 2008/94/EÜ artikli 1 lõike 1 kohaselt kohaldatakse seda direktiivi töötajate nõuete suhtes, mis tekivad töölepingutest või töösuhetest ja esitatakse tööandjate vastu, kes on maksejõuetud artikli 2 lõike 1 tähenduses.

- 13 Vastavalt direktiivi 2008/94/EÜ artikli 2 lõikele 1 loetakse tööandja käesoleva direktiivi mõttes maksejõuetuks, kui liikmesriigi õigusnormidega sätestatud korras on tööandja maksejõuetuse tõttu esitatud taotlus ühismenetluse algatamiseks, mille käigus tööandja kaotab osaliselt või täielikult oma vara käsutamise õiguse, ja määratakse likvideerija või samasugust ülesannet täitev isik ning vastavalt nimetatud sätetele on pädev asutus:
- a) kas otsustanud menetluse algatada või
 - b) teinud kindlaks, et tööandja ettevõtte on lõplikult tegevuse lõpetanud ja kättesaadavast varast ei piisa menetluse algatamiseks.
- 14 Direktiivi 2008/94/EÜ artikli 3 esimese lause kohaselt võtavad liikmesriigid vajalikud meetmed tagamaks, et garantiiasutused tagavad vastavalt artiklile 4 töötajate töölepingutest või töösuhetest tulenevate rahuldamata nõuete väljamaksmise, sealhulgas lahkumistoetuse töösuhte lõpetamise korral, kui siseriiklikud õigusaktid seda ette näevad.
- 15 Direktiivi 2008/94/EÜ artikli 3 teise lause kohaselt peavad garantiiasutuse ülevõetavad nõuded olema rahuldamata töötasunõuded seoses ajavahemikuga vastavalt olukorrale enne ja/või pärast liikmesriikide määratud kuupäeva.
- 16 Direktiivi 2008/94/EÜ artikli 8 alusel tagavad liikmesriigid vajalike meetmete võtmise, et kaitsta töötajate ja isikute huve, kes olid tööandja ettevõttest lahkunud selleks kuupäevaks, kui tekkis tööandja [lk 4] maksejõuetus, seoses nende töötajate vahetult või tulevikus tekkiva õigusega saada vanadushüvitist, sealhulgas toitjakaotushüvitist, vastavalt täiendavatele tööandja või tööandjatevahelistele pensioniskeemidele, mis ei kuulu riiklikesse sotsiaalkindlustusskeemidesse.
- 17 Vastavalt direktiivi 2008/94/EÜ artiklile 11 ei piira see direktiiv liikmesriikide õigust kohaldada või kehtestada töötajate jaoks soodsamaid õigus- või haldusnorme. Käesoleva direktiivi rakendamisega ei või mingil juhul põhjendada liikmesriikides valitseva olukorra halvenemist seoses töötajate kaitse üldise tasemega selle direktiivi reguleerimisalas.
- 18 Direktiivi 2008/94/EÜ artikli 16 esimese lause kohaselt tunnistatakse direktiiv 80/987/EMÜ, mida on muudetud I lisas loetletud õigusaktidega, kehtetuks; see ei mõjuta liikmesriikide kohustusi, mis on seotud I lisa C osas esitatud direktiivide ülevõtmise ja kohaldamise tähtpäevadega.
- 19 Direktiivi 2008/94/EÜ artikli 16 teise lause kohaselt tõlgendatakse viiteid kehtetuks tunnistatud direktiivile viidetena käesolevale direktiivile ning neid loetakse vastavalt II lisas esitatud vastavustabelile.
- 20 Vastavalt Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklile 20 on kõik seaduse ees võrdsed.

- 21 Nõuete suhtes, mille hagejad esitasid tööandja kohustusliku tööõnnetuskindluse raames mittevahalise kahju eest hüvitise saamiseks, kuuluvad kohaldamisele järgmised riigisisised õigusnormid.
- 22 Seaduse nr 311/2001, tööseadustik (zákon č. 311/2001 Z.z., Zákonník práce), 31. detsembri 2003. aasta redaktsioonis, §-i 195 lõike 1 järgi on kahju eest, mis tekkis töötajale töökohustuste täitmisel või vahetult töökohustuste täitmisega seoses või surmaga lõppenud õnnetuse tõttu (tööõnnetus), vastutav tööandja, kellega töötaja on töösuhtes õnnetuse toimumise ajal.
- 23 Tööseadustiku § 204 lõike 1 kohaselt hõlmab tööandja vastutus töötaja surmaga lõppenud tööõnnetuse või kutsehaiguse korral
- töötaja raviga seotud asjakohaste kulude hüvitamist;
 - matusega seotud mõistlike kulude hüvitamist;
 - üleelanud omaste toimetulekutoetust;
 - ühekordset hüvitist üleelanud omastele,
 - hüvitist varalise kahju eest; § 192 lõikes 3 sätestatu kuulub samamoodi kohaldamisele.
- 24 Vastavalt seaduse nr 274/1994, sotsiaalkindlustuse kohta (zákon č. 274/1994 Z.z., o Sociálnej poisťovni) § 44a lõikele 2, 31. detsembri 2003. aasta redaktsioonis, (edaspidi „seadus nr 274/1994“) on tööandjal kindlustusjuhtumi toimumise korral õigus sellele, et sotsiaalkindlustusamet maksab pärast juhtumi asjaolude uurimist tema asemel välja hüvitise tsiviilvastutuskindlustusperioodil [lk 5] toimunud tööõnnetuse või nimetatud perioodil tuvastatud kutsehaiguse tõttu tekkinud tervisekahju eest.
- 25 Seaduse nr 274/1994 § 44a lõike 3 järgi on kindlustusjuhtumi all mõeldud tööõnnetuse või kutsehaiguse läbi tekkinud tervisekahju või aset leidnud surmajuhtumit.
- 26 Vastavalt seaduse nr 274/1994 § 44a lõikele 4 loetakse kindlustusjuhtumit juhul, kui pädev kohus mõistab välja hüvitise, toimumuks alles kuupäeval, mil sotsiaalkindlustusameti maksekohustust käsitlev kohtuotsus jõustub.
- 27 Seaduse nr 7/2005, pankroti, restruktureerimise ja teatavate seaduste muutmise kohta (zákon č. 7/2005 Z.z., o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov) § 3 lõike 2 kolmanda ja neljanda lause kohaselt on füüsiline isik maksejõuetu, kui ta ei suuda täita vähemalt üht rahalist kohustust 180 päeva jooksul kuupäevast, mil see muutus sissenõutavaks. Kui võlgnikult ei ole võimalik võlga täitemenetluses sisse nõuda või kui võlgnik ei ole täitnud talle koosõlas § 19 lõike 1 punktiga a seotud maksekohustust, siis eeldatakse, et võlgnik on maksejõuetu.

III.

Eelotsuse küsimuste asjassepuutuvus ja nende esitamise põhjused

- 28 Liidu õiguse kohaldamisalasse kuulub ka töötajate kaitse tööandja maksejõuetuse korral, mis on reguleeritud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2008. aasta direktiiviga 2008/94/EÜ töötajate kaitse kohta tööandja maksejõuetuse korral.
- 29 Kui võtta vaatluse alla direktiivi õiguslik laad ja toime, siis on selle direktiiviga jäetud liikmesriikidele teatav kaalutusruum, mis puudutab selle mehhanismi ja nende meetmete valikut, mille abil tagada tööandja maksejõuetuse korral töölepingu või töösuhte alusel esitatavate nõuete kaitse, kusjuures seda kaalutusruumi piirab liikmesriigi kohustus täita direktiivi eesmärk, milleks on tagada õiglane kaitse töösuhte alusel maksejõuetu tööandja vastu esitatavatele nõuetele vähemalt direktiivis sätestatud ulatuses, tingimusega, et liikmesriik võib võtta vastu õigus- või haldusnorme, mis on selles osas tööandjatele soodsamad. (artikkel 11).
- 30 Riigisisese õiguse järgi on üks meede, mis on mõeldud kaitsma töötajaid tööandja maksejõuetuse korral, ka kohustuslik kindlustus, mis katab tööandja vastutust õnnetusega tekitatud kahju eest, tagades, et kindlustatud tööandja nimel maksab tööõnnetuses tekkinud kahju õigustatud isikutele otse välja garantiiasutus (sotsiaalkindlustusamet).
- 31 Mis puudutab seda, et sotsiaalkindlustusamet maksis hüvitisenõudele vastava summa hagejatele vabatahtlikult välja, siis ei ole vaidlust küsimuses, et tööandja maksejõuetuse korral tagab riigisisene õigus tööseadustiku (Zákonník práce) § 204 lõige 1 koostoimes seaduse nr 274/71994 § 44a lõikega 2, et tervisekahju hüvitamishõuete alusel tasumisele kuuluva maksab sotsiaalkindlustusamet töötajale otse, tööandja nimel, ega ka selles, et kui tööõnnetus päädib töötaja surmaga, siis makstakse tööõnnetuse alusel esitatud hüvitisenõuete järgi maksmisele kuuluv välja töötaja üleelanud omastele. [lk 6].
- 32 Võttes arvesse, et garantiiasutus maksis hüvitise hagejatele vabatahtlikult välja ja arvestades nende nõuete ulatust, mille eest tööandja töötaja surma korral vastutab vastavalt tööseadustiku § 204 lõikele 1, on vaieldamatu, et kuigi § 44a lõikes 2 on kohustusliku kindlustusega kaetud nõudena nimetatud ära üksnes [hüvitisenõue] „kahju eest töötaja tervisele“, katab sotsiaalkindlustusameti tagamiskohustus ka üleelanud omaste kahjunõuet.
- 33 Seega tuleb nüüd veel kindlaks teha, kas garantiiasutuse kohustus hüvitada tööõnnetuse tõttu tekkinud kahju hõlmab seaduses nr 274/1994 § 44a sätestatud kahju mõiste kontekstis ka mittevaralise kahju hüvitamist.
- 34 Kuna eelotsusetaotluse esitanud kohtul on mõistlikke kahtlusi selles, kas –, arvestades tööandja maksejõuetuse kohal esitatavate nõuete kaitse ja Euroopa Liidu Kohtu olemasoleva kohtupraktika konteksti – on kahju mõiste kitsas

- tõlgendus, millest lähtub garantiiasutus, koosõlas direktiiviga 2008/94/EÜ ja kohustusega tõlgendada riigisisest õigust koosõlas Euroopa Liidu õigusega, siis on sinne kohus seisukohal, et vastus esimesele eelotsuse küsimusele on tarvilik, võttes arvesse alljärgnevat kaalutlust.
- 35 Kuigi direktiivi artiklis 3 ei ole põhjalikumalt defineeritud mõistet „tõõtjate tõõlepingutest tulenevad rahuldamata nõuded“, nii et oleks antud konkreetselt sätestatud ammendav loetelu [asjassepuutuvatest juhtumitest], tuleb – arvestades, et see sisaldab täpset tagatud nõuete piiride definitsiooni, mille osas liikmesriik võib väljamakseid kas välistada või piirata, siis tuleb eeldada, et direktiiv ei luba oma eesmäärke ja sisu arvestades seda, et tõõlepingu alusel tekkivate nõuete väljamaksmist välistataks või piirataks meelevaldselt.
- 36 Direktiiv 2008/94/EÜ näeb liikmesriikidele konkreetselt ette võimaluse piirata tagatise nõuetele, mis tekivad tõõlepingutest või tõõsuhetest, võimaldades esiteks välja jätta teatavate tõõtjarühmade nõuded (artikli 1 lõige 1), teiseks piirata selle ajavahemiku pikkust, mille eest garantiiasutus peab välja maksuma tasumata nõudeid (artikkel 4), samuti näeb see ette võimaluse võtta meetmeid kuritarvituste vältimiseks (artikkel 12), ent tõõõnnetusest tulenev kahjunõue ei kuulu nende hulka, mida liikmesriigid võiks välja jätta.
- 37 Pealegi, kuivõrd on selge, et tõõandja maksejõuetuse korral garantiiasutuse poolt väljamakstud nõuded hõlmavad üleelanud omastele seoses tõõõnnetusega makstud hüvitisi, siis kerkib kesksena küsimus, kas tõõõnnetuse tõõttu tekkinud kahju mõiste hõlmab ka mittevaralist kahju.
- 38 Sellega seoses tuleb samuti arvesse võtta Euroopa Kohtu olemasolevat kohtupraktikat. Euroopa Kohus asus kohtuotsuses Katarína Haasová vs. Rastislav Petrík ja Blanka Holingová (C-22/12), seoses nõuetega, mis olid kaetud mootorsõiduki kasutamise kohustusliku tsiviilvastutuskindlustusega, seisukohale, et „isikukahju mõiste alla kuulub igasugune kahju, kui selle hüvitamine on ette nähtud põhikohtuasjas kohaldatava riigisisese õigusega kindlustusvõtja tsiviilvastutuse alusel, mis on tekkinud isikupuutumuse riivamisest, millega kaasnevad nii füüsilised kui psühholoogilised kannatused“. [lk 7]
- 39 Ehkki ülalnimetatud kohtuotsus käsitles mootorsõiduki kasutamise kohustuslikku tsiviilvastutuskindlustust, ei ole – arvestades tõõõnnetuse tõõttu tekkinud kahju kohustusliku kindlustuse eesmärgi – mingit põhjust sellest tõõlgendusest kõrvale kalduda ka siis, kui tegemist on nõuetega, mis on kaetud kohtustusliku tõõõnnetuskindlustusega.
- 40 Tõõandja kohustusliku tõõõnnetuskindlustuse eesmärk on tagada hüvitis tõõõnnetuses kannatanutele ja see eesmärk on võimalik saavutada üksnes nii, et kindlustusandjat kohustatakse kindlustatu nimel hüvitama kõigi kannatanute nõuded, mille tasumiseks on kahju eest vastutav isik riigisisese õiguse järgi kohustatud. On selge, et tõõtaja surm on tõõõnnetuse kõige raskem võimalik tagajärg.

- 41 Sellest tuleneb, et kui riigisisese õiguse järgi toob surm tööõnnetuse tagajärjena kaasa tsiviilvastutuse korras kahju hüvitamise ja tsiviilvastutuse korras hüvitise maksmise isiklike õiguste riive eest, et hüvitada mittevaraline kahju, siis peab tööõnnetuse tõttu tekkinud mittevaralise kahju nõue olema samuti kindlustusega kaetud.
- 42 Sellest erinev tõlgendus viiks absurdse olukorrani, kus juhul, kui töötajaga on juhtunud tööõnnetus autoõnnetuse tagajärjel, saavad kannatanud hüvitist mootorsõiduki kasutamise kohustusliku tsiviilvastutuskindlustuse alusel, samas kui muul põhjusel juhtunud tööõnnetuste eest ei saa kannatanud mittevaralise kahju eest hüvitist ilma mingi mõistliku põhjendusega, ja peale selle oleks see, kes keelduks niisuguse hüvitise maksmisest, riigi loodud garantiiasutus.
- 43 Niisugune olukord võtaks juhtumil, kui tööandja peaks muutuma maksejõuetuks, igasuguse töösuhtest tulenevate nõuete õiguskaitse, mis muudaks nende nõuete sissenõudmise võimatuks.
- 44 Samal ajal rikuks see tsiviilõigussuhte osapoolte võrdsuse põhimõtet ja annaks avalik-õiguslikule garantiiasutusele põhjendamatu eelise eraõiguslike kindlustusandjate ees, mis rikuks Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklit 20.
- 45 Sellega seoses tuleb samuti arvesse võtta, et isegi muudel juhtudel, mil Euroopa Kohtul on palutud tõlgendada analoogseid kahju või mittevaralise kahju mõisteid muudes Euroopa Liidu õigusnormides või rahvusvahelistes kokkulepetes, on Euroopa Kohus alati jäänud tõlgenduse juurde, mis hõlmab ka mittevaralist kahju.
- 46 Kohtuotsuses Leitner (12. märtsi 2002. aasta kohtuotsus, C-168/00) tõlgendas Euroopa Liidu Kohus nõukogu 13. juuni 1990. aasta direktiivi reisipakettide, puhkusepakettide ja ekskursioonipakettide kohta nii, et selle direktiivi artiklis 5 kasutatud mõiste „kahju“ hõlmab ka mittevaralist kahju.
- 47 Kohtuasjas Walz (6. mai 2010. aasta kohtuotsus, C-63/09) palus liikmesriigi kohus [lk 8] selgitada, kas mõiste „kahju“ rahvusvahelise õhuveo nõuete ühtlustamise konventsiooni (Montreali konventsioon) artikli 22 lõikes 2, mis piirab lennurettevõtja vastutust põhjustatud kahju eest pagasi kaotuse korral, tuleb tõlgendada nii, et see hõlmab nii varalist kui ka mittevaralist kahju. Euroopa Liidu Kohus analüüsis kahju mõistet, arvestades rahvusvahelise õiguse üldisi põhimõtteid, ja vastas jaatavalt. Sarnasele järeldusele jõudis Euroopa Kohus kohtuotsuses Sousa Rodríguez jt (13. oktoobri 2011. aasta kohtuotsus, C-83/10), tõlgendades mõistet „lisahüvitis“, mida on kasutatud lennureisijate õigusi reguleeriva määruse (EÜ) nr 261/2004 artiklis 12[.] Euroopa Liidu Kohus otsustas, et „lisahüvitise“ mõistet tuleb tõlgendada nii, et see võimaldaks riigisisestel kohtutel mõista välja ka hüvitise mittevaralise kahju eest.
- 48 Kuigi eespool käsitletud kohtupraktika puudutab muude direktiivide tõlgendamist, on Euroopa Liidu Kohtu järeldustest selge, et on olemas vajadus kahju mõiste ühetaolise tõlgendamise järele, mis rajaneks kahju täieliku hüvitamise põhimõttel, hõlmates nii varalist kui ka mittevaralist kahju.

- 49 Võttes arvesse esitatud asjaolusid, kui Euroopa Liidu Kohus otsustab esimesele eelotsuse küsimusele vastates, et mõistet „töötajate töölepingutest tulenevad rahuldamata nõuded“ tuleb tõlgendada nii, et need nõuded hõlmavad ka töötaja surmaga lõppenud tööõnnetuse tõttu tekkinud mittevaralist kahju, tulenevalt Euroopa Liidu õigusega kooskõlas olevast tõlgendusest, siis võimaldab see siinsel kohtul tõlgendada „tervisekahju“ mõistet seoses tööõnnetustega laialt, nii et see hõlmab ka mittevaralist kahju.
- 50 Arvestades, et töölepingutest tulenevatele välja maksmata nõuetele direktiiviga tagatud kaitse eeltingimus on tööandja maksejõuetus, siis käsitleb teine esitatud eelotsuse küsimustest palvet tõlgendada mõistet „maksejõuetus“ alljärgnevalt esitatud asjaolusid arvesse võttes.
- 51 Kõnesoleval juhtumil ei ole kahtlust, et hüvitisenõue endise tööandja KFi vastu on lootusetu. Tööandja on füüsiline isik, kes ei ole ettevõtja ja kellel puudub vara, mida oleks võimalik müüa; tema ainus sissetulek on töövõimetuspension ja tal on mitu muud maksmata võlga. Kindlustatud tööandja maksejõuetust kinnitas kohtutäituri 15. detsembri 2014. aasta aruanne täitemenetluse olukorra kohta.
- 52 Mis puudutab tööandja maksejõuetust, siis tuleb seoses hagejate kohtuasjaga märkida, et kuna kohtuotsus, mis kohustas tööandjat hagejatele hüvitist maksma (Okresný súd Košice II (Košice II piirkondlik kohus) [kohtuasja number kohturegistris] 29. mai 2012. aasta otsus) koostoimes Krajský súd súd Košice [...] (Košice maakonnakohus) [kohtuasja number kohturegistris] 15. augusti 2013. aasta otsusega, tehti rohkem kui 10 aastat pärast RLi surmaga lõppenud õnnetuse kuupäeva, siis ei olnud kõnesolevas asjas võimalik alustada tööandja suhtes pankrotimenetlust, arvestades ka, et tööandja varade puudumist silmas pidades oleks olnud tegemist üksnes formaalse meetmega, millega kaasneuks arvestatav rahaline ja halduskoormus.
- 53 Kuigi formaalselt ei ole tööandja suhtes seaduse nr 7/2005, pankroti, restruktureerimise ja teatavate seaduste muutmise kohta (zákon č. 7/2005 Z.z., o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov) alusel pankrotimenetlust alustatud [lk 9], loetakse füüsiline isik seaduse nr 7/2005 § 3 lõike 2 alusel maksejõuetuks, kui täitemenetluses ei ole võimalik temalt maksmata nõuete alusel tasumisele kuuluvat sisse nõuda.
- 54 Kuigi direktiivi 2008/94/EÜ artikli 2 lõige 1 seob maksejõuetuse eelkõige formaalse kollektiivse või likvideerimismenetlusega, ilmneb põhjendusest 4 siiski, et nõuete õiglase kaitse huvides on tarvis tõlgendada maksejõuetuse mõistet laialt, mis jätab ukse lahti ka mõiste „maksejõuetu“ laiale tõlgendamisele, kusjuures selles olukorras on riigisisene õigus ise (seaduse nr 7/2005 § 3 lõige 2) rajatud seadusjärgsele eeldusele, et füüsiline isik on maksejõuetu, kui täitemenetluses ei ole võimalik temalt maksmata nõuete alusel tasumisele kuuluvat sisse nõuda.
- 55 Niisugune järeldus leiab kinnitust ka Euroopa Liidu Kohtu 19. novembri 1991. aasta kohtuotsusest liidetud kohtuasjades C-6/90 ja C-9/90: Francovich ja

Bonifaci vs. Itaalia Vabariik, sest selles kohtuasjas tuvastati isiku maksejõuetus alles pärast täitemenetlust (kohtutäituri aruanne otsuse täitmise tulemusetuse kohta), mida Euroopa Kohus pidas tööandja maksejõuetuse tuvastamiseks selgelt piisavaks, sest ta asus seejärel kohtuasja sisuliselt menetlema.

- 56 Neid asjaolusid arvestades on võimalik tõlgendada direktiivi 2008/94/EÜ nii, et tööandjat, kelle kohta tuvastatakse täitemenetluses, et ta on maksejõuetu, sest tema vastu esitatud maksmata nõudeid ei ole võimalik sisse nõuda, võibki sel alusel käsitada maksejõuetuna.
- 57 Kuna kõnesolev tööõnnetus toimus 16. oktoobril 2003, st enne Slovaki Vabariigi ühinemist Euroopa Liiduga, siis pidas sinne kohus vajalikuks analüüsida ka küsimust, kas Euroopa Liidu Kohtul on olemas ajaline (*ratione temporis*) pädevus eelotsuse küsimustele vastamiseks.
- 58 Euroopa Liidu Kohtu kohtupraktikast ilmneb, et ajalises mõttes (*ratione temporis*) on Euroopa Kohus põhimõtteliselt pädev vastama eelotsuse küsimustele olukorras, kus vaatlusalused asjaolud toimusid enne asjassepuutuva liikmesriigi ühinemist Euroopa Liiduga, aga et sellest reeglist on võimalikud ka erandid.
- 59 Vastavalt Euroopa Liidu Kohtu praktikale on Euroopa Kohus samuti pädev vastama eelotsuse küsimustele kohtuasjades, kus kohtuasja asjaolud toimusid enne asjassepuutuva liikmesriigi ühinemist Euroopa Liiduga, aga kus neid toimus veel ka pärast liiduga ühinemist, ning kohtuasjades, kus liikmesriigi pädev asutus on juba kohtuasja lõplikult lahendanud (nt Euroopa Kohtu 14. juuni 2007. aasta kohtuotsus C-64/06).
- 60 Kõnealuna juhtum puudutab ka hagejaid, sest kohtuasja asjaolud (RLi surmaga lõppenud õnnetus kui kindlustusjuhtum) toimus 2003. aastal, aga alles tükk aega pärast Slovaki Vabariigi ühinemist Euroopa Liiduga [lk 10] tehti nõuete kohta, mille hagejad olid kindlustatud tööandja vastu esitanud, kohtuotsused, mille alusel hagejad siis esitasid hüvitisenõuded kostja vastu – nimelt Okresný súd Košice II (Košice II piirkondlik kohus) 29. mai 2012. aasta otsus koostoimes Krajský súd súd Košice [...] (Košice maakonnakohus) 15. augusti 2013. aasta otsusega.
- 61 Sellega seoses tuleb samuti arvesse võtta ajahetke, mil garantiiasutuse vastu nõue esitati, nii nagu seda ajahetke on käsitletud riigisiseses õiguses – seaduse nr 274/1994 § 44a lõikes on sätestatud, et kui kohus mõistab tööõnnetuse tõttu tekkinud kahju eest välja hüvitise, siis leitakse kindlustusjuhtum olevat toimunud alles kuupäeval, mil sotsiaalkindlustusameti maksekohustus jõustub; see on kohaldatav ka kõnesoleval juhtumil.
- 62 Kõike eelnevalt öeldud arvesse võttes tuleb järeldada, et Euroopa Liidu Kohtul on olemas pädevus vastata käesolevas asjas esitatud eelotsuse küsimustele.

IV. Kokkuvõte

- 63 Eelnevaid kaalutlusi arvesse võttes ja arvestades üldist huvi, et Euroopa Liidu õigust kohaldataks ühetaoliselt ning asjaolu, et olemasolevas kohtupraktikas ei leidu kõne all oleva täiesti uuelaadse õigusliku ja faktilise olukorra kontekstis tarvilikke selgitusi, peab sinne kohus vajalikuks esitada Euroopa Kohtule eelotsusetaotlus tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 162 lõike 1 punkti c ja Euroopa Liidu toimise lepingu artikli 267 alusel, ja peatab käesolevas kohtuasjas menetluse, nagu on märgitud ka resolutsiooni II osas.

[...] [teave selle kohta, et käesolevat kohtumäärust ei ole võimalik edasi kaevata]

Košice, 5. augustil 2019.

TÖÖDOKUMENT